

Brandströmska skolans Likabehandlingsplan

Läsåret 2022/2023

Vision

- *Alla elever och vuxna på Brandströmska Skolan skall känna sig trygga och ha arbetsro*
- *Vi tycker att olika är bra, därför arbetar vi för att motverka all form av kränkning och diskriminering*
- *Vi vill vara en skola som präglas av trygghet och studiero*

Verksamheter som omfattas av planen: skola, förskoleklass och fritidshem
Ansvariga för planen: Rektorer, EHT (elevhälsoteam), Trygghetsteamet

Planen gäller från 2022-08-01

Planen gäller till 2023-07-01

Elevernas delaktighet: Elevrådet kommer under läsåret 22/23 att få möjlighet att gå igenom Likabehandlingsplanens centrala innehåll. En enklare sammanfattning kommer även att tas fram.

Likabehandlingsplanen kommer även i olika form att tas upp av lärarna i respektive klass.

Personalens delaktighet: Planen utvärderas av personal på skolan 1 ggr/läsår. EHT (elevhälsoteam) arbetar kontinuerligt med planen genom att lyfta dess olika delar i det dagliga arbetet/undervisningen bla. på organisationsnivå/gruppnivå/individnivå. Trygghetsteamets arbete grundar sig i skolans likabehandlingsplan där medlemmarna i trygghetsteamet ansvarar för olika delar, exempelvis värdegrundsarbetet, rastaktiviteter, trygghetsenkät.

Förankring av planen: Planen delges till personal, föräldrar samt elever under Ht-22. I klasserna pratar vi om hur vi i skolan arbetar mot diskriminering och olika former av trakasserier och kränkningar. Planen läggs även ut på skolans hemsida för att vårdnadshavare lätt skall kunna ta del av den.

BRANDSTRÖMSKA

Utvärdering

Utvärdering av 2021/2022 års Likabehandlingsplan

Utvärderingen bygger på vad personal samt representanter i elevrådet uttryckt, sett och upplevt. Trygghetsteamet har utvärderat insatser kring trygghet och de förebyggande och främjande arbetet kring tryggheten.

Raster

- Majoriteten av eleverna upplever sina raster som meningsfulla och har någon att vara med. En del elever upplever att de är rädda för att bli ensamma på rasten, därmed inte sagt att de är ensamma men att en rädsla för detta finns.
- Vi ser ett lugn med att fortsatt ha vuxna i korridorerna. Trygghetsteamet har arbetat fram ett tydligare uppdrag som rastvärd och kommunicerat detta till personal. Vid hög sjukfrånvaro i personalen är det ibland svårt att bemanna raster med rastvärdar.
- Elever och personal upplever att uppehållsrummet på högstadiet har gjort rasterna tryggare, att eleverna har någonstans att gå för att umgås. Dock finns det elever som helst inte vill vara där pga att de upplever en viss otrygghet. Lågstadiet har "lekoteket" och organiserade rastaktiviteter, har fungerat jättebra och kommer att fortlöpa.
- Positivt med personal i korridorerna innan första lektionen på morgonen, gäller alla stadier. Detta följs tyvärr inte alltid då en del personal uteblir från denna arbetsuppgift eller kommer sent till sin lektion.
- Elever upplever i högre grad att rastvärdarna är aktiva och leker med barnen. Det finns undantag men generellt upplevs rastvärdarna mer delaktiga.
- Friendsenkäten visar även i år att eleverna tycker att skolan försöker göra något åt att det skall vara en bra stämning i skolan. Majoriteten av eleverna trivs i skolan.
- Elever tycker fortfarande att toaletter och områden kring toaletterna samt omklädningsrummen är otrygga. Trygghetsteamet har varit runt i alla klasser och diskuterat de otrygga platserna och vad man kan göra åt dem.
- Elever och personal tycker att rasterna och korridorer känns säkrare när det finns kameraövervakning. Även lättare att reda upp ev. bråk och skadegörelse.
- Trygghetsteamet följer kontinuerligt upp hur rasterna fungerar, då tillsammans med ansvariga rastvärdar.

Klassrum

- Elever har varit med och utformat regler och rutiner som skall gälla i klassrummet.
- Elever tycker inte att det är lugn och ro i klassrummet och att kränkningar sker, ofta verbalt genom sänkande kommentarer eller suckar.
- Dramapedagog har arbetat i klasser med social färdighetsträning och värdegrundsfrågor. De har även jobbat mer intensivt med vissa klasser.

BRANDSTRÖMSKA

- Skolan har jobbat mycket med att pedagoger skall ge tydliga instruktioner, tydliga och genomtänkta strukturer i klassrummet och att det följs av både pedagoger och elever. Detta ger ett bättre klassrumsklimat och större möjligheter att kunna bedriva en god undervisning.

Mobiler, Internet, Chat

- En tydlig struktur på hur mobiler skall hanteras under skoldagen finns, olika rutiner för olika stadier. Pedagogerna på högstadiet upplever dock att det i vissa fall är svårt att följa dessa regler gällande att elever ska lämna mobiler i skåp eller i mobilhållaren i klassrummet.
- Skolan har gått ut med information till föräldrar med rekommendationer kring hantering av bla skärmtid.
- Skolan har fortsatt via nätverket blockerat vissa sidor.
- Lågstadieeleverna och mellanstadieeleverna lämnar in mobiltelefoner vid dagens start. Det har fungerat bra.
- Fritids samlar in mobiltelefonerna innan fritids börjar.

Etnicitet

- Det har förekommit att elever använt olika benämningar på folkslag som nedsättande uttryck. Detta upplever eleverna har ökat.
- Vi har problem med att eleverna rangordnar vissa etniska grupper som ”bättre” och ”sämre”.
- I det dagliga arbetet sker samtal kring frågor om etnicitet men det bör göras i större utsträckning än vad som skett.
- Trygghetsteamet har ordnat Taste of Brandströmska för att skapa en vi-känsla mellan olika etniciteter.

Religion och annan trosuppfattning

- Eleverna har haft chapel (frivilligt) och extra kristendomslektioner.
- På morgonsamlingar diskuteras ibland frågor gällande religion och annan trosuppfattning (ser olika ut över stadierna).

Funktionsnedsättning

- Rektor och specialpedagog tillsammans med pedagog utformar undervisningen utefter elevens behov.

Sexuell läggning

- I skolans sexualundervisning lyfts ämnet och att man kan ha olika sexuella läggningar.

Främjande insatser

Arbetet kring trygghet i skolan

Mål: Målet är att alla elever samt personal skall känna sig trygga i skolan, målet är också att alla elever skall känna till att vi har en plan mot diskriminering och kränkande behandling samt veta hur de skall gå tillväga om de känner sig kränkta.

Insats:

- Vi arbetar fortlöpande med att det skall finnas vuxna tillgängliga i korridorer och otrygga utrymmen.
- Från och med detta läsår finns det på lågstadiet två pedagoger vid varje lektionstillfälle i ämnet idrott. Detta för att eleverna ska känna sig mer trygga, både under lektionen och i omklädningsrummet.
- I stora delar av skolan förekommer kameraövervakning.
- Vi arbetar aktivt med elevråd och klassråd för att följa upp vad de ser och hör i skolan.
- Vi har ett trygghetsteam som arbetar förebyggande och främjande med trygghetsfrågor. Trygghetsteamet ansvarar också för att det utförs elevenkäter och avstämningar med huvudman sker fortlöpande. Rektorer ansvarar för kartläggning kring incidenter och kränkningsärenden, utförs höstlov, jullov, sportlov samt sommarlov för att kunna snabbare se vart och hur kränkningar sker.
- Skolledning och Trygghetsteamet arbetar med att få ett heltäckande rastvärdsschema för att trygga raster.
- Pedagogerna jobbar aktivt med ordningsregler
- Trygghetsteamet utför trygghetsenkäter och avstämning med elever kring skolans trygghet. Trygghetsteamet för på så sätt en bra bild av vilka områden skolan behöver arbeta mer med gällande kränkande behandling och trygghet.
- Pedagogerna får tillgång till trygghetsenkäten.
- Alla resurser har fått kompetensutveckling varje vecka och forum för diskussion och handledning.
- Skolan arbetar medvetet och aktivt med rastaktiviteter.
- Skolan bedriver stadiervis ett strukturerat värdegrundsarbete, detta ansvarar dramapedagogerna och kurator för.

Uppföljning: Uppföljning sker bla genom elevrådet, hur de upplever tryggheten i skolan. Trygghetsteamet följer upp sina insatser gällande skolans trygghet, detta sker löpande varje vecka då trygghetsteamet ses.

Uppföljning sker även i form av utvärdering av Friendsenkäten samt skolans egna googleenkäter. Information/kränkingsärenden följs veckovis upp av rektorer och kurator för att kontinuerligt och skyndsamt hantera kränkingsärenden. Mentoreorna jobbar med ett förstärkt mentorskap.

BRANDSTRÖMSKA

Arbete kring studiero i skolan

Mål: Målet är att alla elever på skolan skall känna att de får studiero under hela skoldagen.

Insats:

- Varje klass har möjlighet att arbeta fram egna klassregler.
- EHT arbetar tillsammans med arbetslagen för att stötta pedagoger att skapa studiero.
- Högstadiet använder sig av 5-minutersregeln.
- Vi arbetar med förväntade klassrumsbeteenden för att skapa studiero
- EHT/Trygghetsteamet arbetar på individ och gruppnivå för att främja studiero.
- Skolan har valt att ha mobilförbud på samtliga lektioner.
- Skolan använder sig av egen personal som vikarier vilket skapar bättre förutsättningar för eleverna att känna sig trygga med vikarien.
- Vi har samverkanstid för samtliga klasser där pedagoger som ansvarar för en årskurs har möjlighet att samarbeta.
- Skolan bedriver kompetensutveckling till all pedagogisk personal.
- Personal på skolan arbetar med de olika lärmiljöerna för att skapa studiero
- Skolan erbjuder frukost för högstadieelever.

Uppföljning: Uppföljning och utvärdering sker i arbetslagen samt i EHT och Trygghetsteamet.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Regelbundna planerade samtal med elever, föräldrar, elevråd, klassråd, elevhälsoteam och personal. Genom enkäter - friends, trygghet och studiero, raster uppmärksammas och kartläggs platser i skolmiljön och fritidshem där elever hamnar i negativa situationer och känner sig otrygga på. Vid misstanke om att en elev är utsatt för kränkning sker enskilda elevsamtal med mentor och/eller representant från elevhälsoteam. Föräldrarna kopplas in och uppföljning sker. Kartläggning av kränkingsärenden: hur, hur ofta och vart det sker.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Alla elever har fått möjlighet att vara med vid kartläggningen som skett via skolans enkäter.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personal har varit med och utvärderat tidigare Likabehandlingsplan samt deltagande i Friendsenkäten.

Resultat och analys

Det framkommer under elevenkäter att man säger kränkande ord till varandra, ofta kopplat till etnicitet. Även skolans personal upplever ett kränkande språkbruk och en hård jargong mellan elever men även mellan elever och personal. Det är viktigt att skolans och klassens regler mot kränkande behandling blir kända för alla elever och all personal. Skolan arbetar med social

BRANDSTRÖMSKA

och emotionell träning (värdegrundsarbete) för att öka elevernas sociala kompetens och acceptans mot varandra.

Förebyggande åtgärder

Åtgärder för rasterna

Mål och uppföljning

Vi vill göra rasterna till en trygg miljö och positiv del av skoldagen.

Uppföljning sker på/av teammöten, trygghetsteamet, skolledning samt i arbetslagen.

Åtgärd

- Vi har ett tydligt rastvärdsschema samt att personal rör sig i korridorerna. Alla rastvärdar har färgade västar på sig för att barnen lätt skall kunna se dem och kontakta dem vid behov.
- På skolan anordnas rastaktiviteter för att förebygga trygghet kring rasterna, även högstadiet kommer att starta upp rastaktiviteter.
- Skolan har ett "lekotek" med massa olika rastleksaker, allt för att aktivera eleverna så att de får en meningsfull rast.
- Vi har aktiva rastvärdar som både aktiverar eleverna men även uppmärksammar dåligt språk och beteende. Rastvärdar rör sig över hela skolgården för att lättare uppmärksamma ev kränkningar/bråk.
- Vi har ett fungerande uppehållsrum för högstadieeleverna som är bemannat med vuxen/vuxna.
- Eleverna har tillgång till en spontanidrottsplats som de kan dra nytta av under rasterna.
- Vi har även tillgång till Göteborgs stads fotbollsplaner angränsande till skolgården.
- Skolan har även ett kameraövervakningssystem för att trygga allmänna utrymmen under framförallt rasterna.

Vi vill genom dessa åtgärder skapa förutsättningar för en trygg och lugn miljö på rasterna och i korridorerna. Detta påverkar i sin tur studieron inne i klassrummet.

Åtgärder i klassrummet

Mål och uppföljning

Att få en lugn klassrumsmiljö fri från kränkningar och "stök". Klassrumsmiljön är av oerhörd vikt för att förebygga kränkande behandling och istället skapa gemenskap, studiero och trygghet.

Uppföljning sker fortlöpande genom trygghetsteamets utvärdering, elevenkäter och elevråd/klassråd.

Åtgärd

- Eleverna är med och skapar regler och rutiner för lektionerna.
- Eleverna får träna sig i att följa en lektionsstruktur från början till slut.
- Skolan jobbar aktivt med förväntade klassrumsbeteenden.
- I vissa klasser finns ett omfattande arbete gällande studiero och klassrumsmiljö, detta arbete leds av EHT.
- Alla årskurser jobbar med livskunskap/värdegrundsarbete, detta sker tillsammans med kurator och dramapedagog. Dramapedagogerna jobbar även mer riktat till vissa klasser.

BRANDSTRÖMSKA

- Kompetensutveckling av pedagoger.

Åtgärder gällande mobiler, internet, chat

Mål och uppföljning

Att eleverna skall hantera mobiler och andra plattformar på ett bra sätt så att man inte utsätter andra eller sig själva. Minimera kränkningar via sms och sociala medier. Uppföljning sker via enkäter, trygghetsteamet och i teamen.

Åtgärd

- Pedagogerna informerar eleverna om vad som gäller kring Internet och mobiler samt vad lagen säger, utifrån sitt ämne och relevans.
- Information till föräldrar. Skapa rekommendationer kring hantering av elevernas plattformar samt hur mycket tid som är rimligt att lägga på digitala plattformar.
- Under perioder har media som t.ex. Facebook, Instagram samt mobiler i hög grad påverkat eleverna under skoltid. Därför har skolan blockerat vissa sociala medier (skolans nätverk).
- F-6 lämnar in sin mobil under skoltid.
- 7-9 har mobilfria lektioner.

Åtgärder gällande etnicitet

Mål och uppföljning

Att vi som mångkulturell skola skall få en större förståelse och acceptans gentemot människor från olika kulturer. Uppföljning sker delvis genom enkäter samt kontinuerligt på teammöten, EHT, morgonsamlingar och i trygghetsteamet.

Åtgärd

- Ge elever kunskap om rasism och utanförskap. Knyt an till elevernas kulturella historia. Jobba med "vi-känsla" på skolan. Detta ske till viss del genom Taste of Brandströmska.
- Samtal med enskilda elever har visat att vissa elever upplever sig kränkta utifrån sin etniska härkomst. Detta följs i första hand upp av mentorer.
- Dramapedagogerna arbetar riktat kring denna fråga i värdegrundsarbetet.

Åtgärder gällande religion och annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Vi vill ha en skola där alla, oavsett religion och trosuppfattning blir respekterade.

Åtgärd

- Eleverna läser om andra religioner och trosuppfattningar, detta ingår i kursplanen.
- Personal på skolan betonar människors rätt till olika trosuppfattningar och lika värde.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna finns tillgängligt.
- Frågan arbetas med i skolans löpande värdegrundsarbete.

Åtgärder gällande funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Att skapa större förståelse för elever med funktionsnedsättningar. Att alla elever skall, utifrån sina förutsättningar, kunna delta i undervisningen, samt skolans övriga aktiviteter. Att vi på

BRANDSTRÖMSKA

skolan arbetar utifrån ett inkluderande synsätt. Att elever skall få hjälp i klassrummet i första hand.

Pedagoger utvärderar sina egna lektioner, får handledning av specialpedagoger och för diskussioner på individ och organisationsnivå i teamen samt på EHT.

Åtgärd

- Skolan organiseras så att lärarna kan planera sin undervisning, temaarbeten samt gemensamma aktiviteter utifrån målsättningen att alla skall kunna delta.
- Rektor kan besluta om särskilda anpassningar för att tillgodose dessa elevers behov.
- I vissa klassrum finns även röstförstärkande system som hjälpmedel till de med nedsatt hörsel.
- Skolan jobbar även med att NPF-säkra delar av skolmiljön och utvalda klassrum.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna.
- Handledning till pedagoger av specialpedagog och i vissa fall skolpsykolog.

Åtgärder kring sexualitet och sexuell läggning

Mål och uppföljning

Att inga elever skall bli utsatta eller kränkta sexuellt eller kränkta utifrån sin sexuella läggning.

Uppföljning sker via trygghetsenkäten, avstämning i trygghetsteamet samt arbetslagen.

Åtgärd

- Inhämta kunskap om människors sexualitet. Stärka olika identiteter genom samtal, övningar och livskunskap så som pubertetsamtal åk 6 och sex och samlevnad åk 8.
- Diskussioner i klassen kring sexuell läggning sker till viss del på biologiundervisningen under sex & samlevnad men även i värdegrundsarbetet.
- Människors lika värde lyfts bl.a. på morgonsamlingar och under mentorstiden.
- Materialet "Stopp min kropp" skall finnas tillgängligt för pedagoger att använda.
- All personal markerar och visar att ett sexuellt nedsättande språk inte är okej.
- Utbildningspaket till pedagoger med lektionsupplägg om diskrimineringsgrunderna finns tillgängligt.

Utvärdering av åtgärder

- Trygghetsenkät åk 3-9, detta ansvarar Trygghetsteamet för.
- Trygghetsenkät åk 1-2, detta ansvarar Trygghetsteamet för.
- Trygghetsenkät, återkoppling till elever samt elevhälsan ansvarar Trygghetsteamet för.
- Studiedag där likabehandlingsplanen utvärderas av personal på skolan, de får bl.a. komma med förslag på förbättringsområden och bidra till att likabehandlingsplanen är ett levande dokument.
- Föräldrar har möjlighet att ladda ner Likabehandlingsplanen ifrån skolans hemsida, då har de möjlighet att kommentera planen och dess innehåll.
- Elevenkäter via google-enkäter ansvarar trygghetsteamet för.

Bilagor (översikt)

- Checklista vid kränkningar
- Rutiner vid kränkande behandling
- Lathund anmälan och dokumentation i Admentum
- Trygghetsteamet
- Begreppsförklaring

Bilagor

Checklista vid kränkningar (kort version)

1. Ingrip direkt, bryt den akuta situationen
2. Samtal med den som blivit kränkt
3. Samtal med den som kränkt
4. I den mån det går, samtal tillsammans med båda eleverna
5. Mentorer kontaktar vårdnadshavare och informerar om vad som hänt
6. Dokumentera i Admentum (kränkningsanmälan)
7. Uppföljande samtal

Rutiner vid kränkande behandling (lång version)

1. Den personal som upptäcker kränkningar ska genast ingripa. Den akuta situationen hanteras skyndsamt. De involverade elevernas mentorer meddelas.

2. Mentor och ev. ytterligare personal talar med den elev som utsatts för kränkningen för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. Förklara att kränkningar inte får förekomma och att skolan nu kommer att arbeta med detta. Bestäm en tid för uppföljning cirka en vecka senare, men klargör även att eleven genast ska komma till mentor om något händer innan dess. Dokumentera samtalet.

3. Mentor och ev. ytterligare personal talar sedan med den eller de elever som utfört kränkningen, om flera personer deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Gör upp en plan för hur detta ska gå till. Bestäm en tid för uppföljning cirka en vecka senare. Dokumentera samtalet.

4. Berörda mentorer kontaktar inblandade elevers vårdnadshavare och berättar om vad som har hänt och vad som har beslutats. Dokumentera samtalen.

BRANDSTRÖMSKA

5. Nu anmäls händelsen till rektor i Admentum. Var god se lathund gällande dokumentation. Rektor anmäler i sin tur händelsen till huvudman.

6. Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 2 och 3. Därefter kontaktas föräldrarna för att delges information om hur det gått. Dokumentera samtalen.

7. Om ärendet inte anses utrett, upprepa lämpliga punkter ovan.

8. Rektor och Trygghetsteam konsulteras för vidare lämplig åtgärd.

Lathund anmälan och dokumentation i Admentum

Logga in på Admentum Elevhälsa med ditt BankID.

Välj fliken *Ärenden*, välj därefter *Skapa ny anmälan* (högra hörnet).

1. Dokumentera händelsen utifrån den utsatte och utsättaren, vad som är gjort?
2. Vilka kontakter med vårdnadshavare och mentorer är tagna.
3. Håll ett professionellt språk i anmälan.
4. Det måste framgå i dokumentationen om ärendet är hanterat och ska avslutas.
5. Om ärendet inte skall avslutas, måste man vara tydlig med vad som är nästa steg och man behöver stöd i det fortsatta arbetet kring händelsen.

Trygghetsteamets uppdrag

Trygghetsteamet består av:

Jeanette Karlsson - Skolsköterska

Johannes Klang - Fritidspedagog (ej med ht-22)

Pontus Bill - Kurator

Lina Bulai - Dramapedagog

Jacob Langvik - Skolpastor

Lovisa Aldero - Resurs

Jennica Glans - Bitr.rektor

Lina Nilsson - Fritidspedagog

Helena Eliasson - Dramapedagog

Trygghetsteamet jobbar bla med:

- skolans värdegrund: *Vi vill skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla elever och all personal där man både i ord och handling visar varandra respekt.*
- att årligen revidera skolans likabehandlingsplan som till stor del ligger som grund för skolans förebyggande och åtgärdande trygghetsarbete
- att arbeta främjande, förebyggande och åtgärdande för trygghet och studiero

BRANDSTRÖMSKA

- att kartlägga vart och när kränkningar sker och vilka delar av skolan som kan kännas otrygga för eleverna, sker genom trygghetsenkät
- att analysera elevenkäter/trygghetsenkäten (Google) och kring frågor om trygghet och studiero
- att återkoppla och föra diskussion med eleverna kring resultaten av trygghetsenkäten, vad kan bli bättre och hur kan vi tillsammans göra en tryggare skola
- att utvärdera rastaktiviteter, rastvärdsschema och rastvärdskapet
- att synliggöra trygghetsarbetet för eleverna, personal och vårdnadshavare
- trygghetsteamet arbetar aktivt med vissa enskilda elever eller grupper
- trygghetsteamet möts en gång i veckan för att utvärdera och planera framtida insatser
- lägerskola årskurserna 4-6, gruppstärkande, skapa vi-känsla
- Taste of Brandströmska - en eftermiddag där elevernas familjer får ta med sig mat från olika länder, skapa vi-känsla.

Begreppsförklaring

Diskriminering

Diskriminering är när elev på osakliga grunder behandlas sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande.

BRANDSTRÖMSKA

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook). Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

BRANDSTRÖMSKA

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

BRANDSTRÖMSKA

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormer kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall.